

نگاهی به

صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

سیره پیامبر اعظم

حسن الهی

تهیه: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما

بیت‌الکتاب
۱۳۹۴

موضوع:

پیامبر اسلام و انبیاء علیهم السلام: ۱۶ (تاریخ: ۲۵۸)

رده کتاب: ۹۰

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

- عمومی

شماره انتشار کتاب: ۱۵۶۴

مسیلسل انتشار (چاپ ۱۴۰۱): ۶۴۸۲

کتابهای مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما/ ۱۸

الله، حسن،
نگاهی به سیره پیامبر اعظم ﷺ / حسن الهی؛ تهیه مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما. - قم: مؤسسه بوستان کتاب
(مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۶.
[۳۶۸] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب؛ ۱۵۶۴. کتابهای مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما؛ ۱۸) (تاریخ؛ ۲۵۸)
پیامبر اسلام و انبیاء علیهم السلام (۱۶)

ISBN 978-964-548-364-1

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Hasan Elahi. Having a Look at the Life of the
Greatest Prophet (May God bless him and his descendants)

ص. ع. به انگلیسی:

کتابنامه به صورت زیرنویس.

چاپ سوم: ۱۳۹۴.

۱. سنت نبوی. ۲. محمد ﷺ، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. - اخلاق. ۳. محمد ﷺ، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. - سرگذشتنامه. الف. صدا و سیما؛ جمهوری اسلامی ایران - مرکز پژوهشهای اسلامی.
- ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ج. عنوان.

۲۹۷ / ۹۳

۸ ن ۷ الف / ۴۶ / ۲۴ BP

۱۳۹۴



نگاشتی به سده پیامبر اعظم ﷺ

- نویسنده: حسن انبهری
- تهیه: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- (مرکز چاپ و نشر دفتر تبیینات اسلامی حوزه علمیه قم)
- چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: سوم / ۱۳۹۴ شماره ن: ۱۰۰ ● بها: ۲۰۰۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

- دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائیه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷، تلف: ۰۷۷۴۲۱۰۹-۷ نمابر: ۳۷۷۴۲۱۰۴ تلفن پخش: ۳۷۷۴۳۴۲۶
- فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با بهار جاری ۱۷۰ ناشر)
- فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان فلسطین، خ طوس، کوچه تبریز، تلف: ۰۲۱-۸۸۹۵۶۹۲۲
- فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی، شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۲۲۳۳۳۶۷۲
- فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی، شعبه اصفهان، تلفن: ۰۲۲۲۰۳۷۰
- فروشگاه شماره ۵: اصفهان، میدان انقلاب، جنب سینما ساحل، تلفن: ۰۲۲۲۱۷۱۲
- فروشگاه شماره ۶ (رنگین کمان، فروشگاه کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، نیش بازار، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹
- فروشگاه شماره ۷: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، پلاک ۳۷، تلفن: ۰۳۷-۲۵۹۰۱۲

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۰۲۱۰۵۰۰۰۰۰ و یا از طریق درخواست به

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: <http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار ● دبیر شورای کتاب: جواد آهنگر ● سرویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار ● ویراستار: محمد نقویان ● چکیده عربی: سهیله خائفی ● چکیده انگلیسی: مریم خانفی ● فبیا: مصطفی محفوظی ● حروفنگار: لیلا حاج‌اسماعیلی ● اصلاحات حروفنگاری: حسین محمدی ● صفحه آرا: احمد اخلی و احمد مؤتمنی ● نمونه‌خوانی: ابوالحسن مسیب‌نژاد، حسین آجودانی و حمیدرضا تیموری ● کنترل نمونه‌خوانی: محمدجواد مصطفوی ● کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش ● کارشناس طراحی و گرافیک و طراح جلد: مسعود نجابتی ● اداره آماده‌سازی: حمید رضا تیموری ● اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی ● قائم‌مقام مؤسسه و مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی.

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۱۵	دیباچه
۱۷	پیش‌گفتار

بخش اول: سیره فردی

۲۳	فصل اول: عبادت
۲۴	الف) نماز
۲۶	۱. کثرت عبادت
۲۷	۲. تحمل سختی‌ها در راه نماز
۲۸	۳. نماز و کارهای اجتماعی
۲۸	۴. کوشش پیامبر اسلام برای برپا داشتن نماز
۳۲	ب) روزه
۳۲	۱. روزه واقعی
۳۴	۲. روزه پیامبر اکرم <small>ﷺ</small>
۳۵	فصل دوم: توکل
۳۶	۱. توکل در همه امور
۳۷	۲. نمونه‌ای از توکل پیامبر اسلام
۴۰	فصل سوم: اطاعت کامل از خداوند
۴۰	۱. عزت طاعت

۴۱	۲. کسب موفقیت در سایه اطاعت
۴۳	۳. اطاعت محض پیامبر اسلام از فرمان‌های الهی
۴۴	فصل چهارم: ساده‌زیستی
۴۶	۱. منافات نداشتن ساده‌زیستی با اصول زندگی
۴۸	۲. پرهیز از جاه و جلال سلطنت
۵۰	فصل پنجم: رأفت و مهربانی
۵۱	۱. راحتی پیامبر از مصائب یارانش
۵۳	۲. دفع نیاز از مال اصحاب
۵۳	۳. اهتمام به هلاکت مردم
۵۵	فصل ششم: تواضع و فروزی
۵۶	۱. سخنان رسول ﷺ درباره تواضع
۵۶	۲. تواضع پیامبر اکرم ﷺ با کودکان
۵۷	۳. تواضع پیامبر با زنان
۵۸	۴. تواضع با گروه‌های مختلف مردم
۵۹	۵. سفارش دیگران به تواضع
۶۰	۶. اعتدال در تواضع
۶۲	فصل هفتم: صبر و مقاومت
۶۳	۱. صبر و مقاومت رسول خدا ﷺ
۶۵	۲. بر همه مصائب نباید صبر کرد
۶۶	فصل هشتم: رعایت بهداشت
۶۷	۱. زیان‌های ناشی از رعایت نکردن بهداشت
۶۹	۲. نمونه‌هایی از رعایت بهداشت و پاکیزگی پیامبر اسلام
۷۱	فصل نهم: نظم و انضباط
۷۲	نظم و انضباط پیامبر اکرم ﷺ
۷۴	فصل دهم: تفکر و تدبیر
۷۴	۱. آثار و فواید تفکر و تدبیر

۷۵	الف) پند و عبرت
۷۶	ب) دوراندیشی
۷۶	۲. تفکر و تدبیر پیامبر اسلام
۸۰	فصل یازدهم: زهد
۸۱	۱. تفاوت زهد با رهبانیت
۸۲	۲. نواید نتایج زهد
۸۶	فصل دوازدهم: استقلال
۸۶	۱.۱. استقلال فردی
۸۷	۲. رابطه استقلال با ثروت
۸۸	۳. استقلال هم‌زمان
۹۰	۴. استقلال و سرپرستی جمعی بودن
۹۲	فصل سیزدهم: تعادل و میانه روی
۹۳	۱. میانه روی در عبادت
۹۵	۲. میانه روی در انفاق و بخشش
۹۷	فصل چهاردهم: حفظ حدود الهی
۹۷	۱. مقصود از حدود الهی
۹۸	۲. حدود فردی و اجتماعی
۹۹	۳. نفی تبعیض در اجرای حدود

بخش دوم: سیره اجتماعی

۱۰۳	فصل اول: اصلاح میان مردم
۱۰۳	۱. نزاع و درگیری، آفت جوامع
۱۰۴	۲. تلاش پیامبر اسلام برای اصلاح میان مردم
۱۰۵	۳. سخنان پیامبر اسلام در جهت اصلاح مردم
۱۰۷	فصل دوم: پرهیز از تبعیض
۱۰۸	۱. اسلام آیین مساوات

۱۰۹. ۲. خودداری پیامبر از تبعیض.....
۱۱۰. الف) تبعیض نگذاشتن در قبول دعوت.....
۱۱۰. ب) نفی تبعیض بین سیاه پوست و سفید پوست.....
۱۱۱. ج) تبعیض نگذاشتن میان مسلمانان در عطایا و بخشش ها.....
۱۱۱. د) تبعیض نگذاشتن میان کودکان.....
۱۱۲. ه) تبعیض نگذاشتن در اجرای قانون.....
۱۱۳. فصل ۴م: تشویق به علم آموزی.....
۱۱۳. ۱. نقش پیام اسلام در پیشرفت علمی مسلمانان.....
۱۱۴. ۲. اهمیت علم دیدگاه پیامبر اسلام.....
۱۱۶. ۳. نمونه‌هایی از دست‌های پیامبر ﷺ برای علم‌اندوزی به مسلمانان.....
۱۱۶. الف) تعلیم: آ.....
۱۱۷. ب) اعزاز عالم و عیبه به نایل از مسلمان.....
۱۱۸. ج) آزمودن و امتحان کردن افراد.....
۱۱۹. د) تأکید حضرت بر تبلیغ و سرمد عمل قرآنی و دینی.....
۱۲۰. ه) پاسخ به پرسش‌های علمی.....
۱۲۱. فصل چهارم: ترک رهبانیت.....
۱۲۲. ۱. معنای رهبانیت.....
۱۲۴. ۲. چگونگی پیدایش رهبانیت.....
۱۲۵. ۳. مخالفت شدید پیامبر اسلام با رهبانیت.....
۱۲۷. فصل پنجم: احترام به مقام زن.....
۱۲۸. زن از دیدگاه پیامبر اسلام.....
۱۳۲. فصل ششم: احترام به کودکان.....
۱۳۳. ۱. کودکان قلبی فضیلت پذیرتر دارند.....
۱۳۴. ۲. کمک کردن به فرزندان.....
۱۳۵. ۳. امر کردن به کودکان در عمل به واجبات.....
۱۳۶. ۴. هم‌آهنگی والدین با عوالم کودکان فرزندان.....

۱۳۸	۵. وقت‌شناسی در تربیت کودک
۱۴۰	۶. صداقت و راست‌گویی با کودکان
۱۴۱	۷. احترام و بزرگداشت کودکان
۱۴۲	۸. آثار غذای ناپاک بر کودک
۱۴۴	۹. تبعیض نگذاشتن در محبت به کودکان
۱۴۵	۱۰. آثار سوء نمبود محبت
۱۴۶	فصل هفتم: مخالفت با آداب و رسوم جاهلیت
۱۴۷	۱. دورنمایی از آداب و رسوم جاهلیت
۱۴۸	۲. مبارزه با سب و بی‌احترامی
۱۵۰	۳. باز ستاندن حقوق دست‌رفته زنان
۱۵۱	۴. مبارزه با ناسیونالیسم و نژادپرستی
۱۵۳	۵. نفی تبعیض در اجرای قانون
۱۵۴	۶. مبارزه با بدعت‌ها
۱۵۵	۷. اولین و آخرین پیام محمد ﷺ
۱۵۸	فصل هشتم: رفق و مدارا
۱۵۹	۱. فواید و آثار رفق و مدارا
۱۶۰	۲. اهمیت رفق و مدارا در اسلام
۱۶۱	۳. خوش رفتاری پیامبر با مردم
۱۶۵	فصل نهم: آزادی عقیده
۱۶۵	۱. حدود آزادی عقیده
۱۶۷	۲. احترام به افکار و نظرهای دیگران
۱۶۸	۳. آزادی در پذیرش دین
۱۷۱	فصل دهم: ایجاد وحدت و برادری
۱۷۱	۱. عقد اخوت و برادری
۱۷۲	۲. جلوگیری از غیبت
۱۷۲	۳. دمیدن روح دوستی و برادری در افراد

۱۷۳	۴. اصلاح میان مردم
۱۷۵	فصل یازدهم: تعاون و همکاری
۱۷۸	۱. تأثیر تعاون و همکاری در پیشرفت امور
۱۷۹	۲. جلوگیری از اختلاف با مشارکت همگانی
۱۸۱	۳. رفع مشکلات مردم با تعاون و همکاری
۱۸۲	فصل دوازدهم: حُسن معاشرت
۱۸۳	۱. اخلاق نیک، سرمایه زوال‌ناپذیر
۱۸۴	۲. معاشرت نیکو در قرآن
۱۸۶	۳. چند نمونه از اخلاق و رفتار نیکوی پیامبر
۱۸۷	(الف) دوستی و اُفتاب
۱۸۸	(ب) برخورد سخاوت‌آمیز
۱۸۹	(ج) مهربانی و محبت
۱۹۱	(د) وفای به عهد و پیمان
۱۹۳	۴. نمونه‌هایی از خلق و خوی پیامبر به روایت هند بن ابی‌هاله
۱۹۶	فصل سیزدهم: ظلم‌ناپذیری
۱۹۶	۱. مبارزه اسلام با ظلم به دیگران
۲۰۰	۲. یاری نرساندن به ستم‌کاران
۲۰۲	۳. یاری مظلومان
۲۰۵	فصل چهاردهم: پایداری و سازش‌ناپذیری با ستم‌کاران
۲۰۶	۱. پایداری پیامبر اسلام
۲۰۸	۲. پایداری در برابر محاصره اقتصادی
۲۰۹	۳. سازش‌ناپذیری پیامبر
۲۱۰	(الف) کمک گرفتن از ابوطالب
۲۱۰	(ب) تهدید
۲۱۱	(ج) پیشنهاد مقام و ریاست
۲۱۳	(د) نفاق و نیرنگ‌بازی

۲۱۴	فصل پانزدهم: عدالت‌ورزی
۲۱۵	تلاش پیامبر در برقراری عدالت اجتماعی
۲۱۷	فصل شانزدهم: اهتمام به مساجد
۲۱۹	۱. تأسیس مسجد
۲۲۱	۲. اهتمام پیامبر اسلام به مساجد
۲۲۱	الف) از جهت عبادی
۲۲۳	ب) از دیدگاه اجتماعی
۲۲۳	ج) مرکز برای تعلم و تربیت
۲۲۵	فصل هفدهم: مفاخرت
۲۲۶	۱. سفرهای پیامبر بر کوه ابراهیم
۲۲۹	۲. آداب مسافرت از دیدگاه پیامبر اکرم ﷺ
۲۲۹	الف) تنها و بدون رفیق و همراه مسافرت نرود
۲۲۹	ب) همراه داشتن وسایل سفت
۲۳۰	ج) داشتن خلق و خوی خوش
۲۳۰	د) رعایت حقوق یک‌دیگر در سفر
۲۳۰	ه) آوردن هدیه و سوغات از سفر
۲۳۱	و) همکاری با دیگران

بخش سوم: سیره اقتصادی

۲۳۵	فصل اول: میانه‌روی در مصرف
۲۴۰	فصل دوم: بذل و بخشش
۲۴۱	۱. ناپسند دانستن بخل و تشویق به بذل و بخشش
۲۴۳	۲. نمونه‌هایی از جود و سخاوت پیامبر اسلام
۲۴۵	۳. میانه‌روی در بذل و بخشش
۲۴۶	۴. جذب افراد با بذل و بخشش
۲۴۹	فصل سوم: تشکیل بیت‌المال

۲۵۱	تقسیم عادلانه غنایم
۲۵۳	فصل چهارم: کار و کسب روزی
۲۵۳	۱. ضرورت تلاش انسان برای کسب روزی
۲۵۵	۲. برخورد پیامبر اسلام با معاملاتی که در زمان جاهلیت مرسوم بود
۲۵۸	۳. حرمت ربا از دیدگاه پیامبر خدا
۲۵۹	۴. فعالیت‌های اقتصادی پیامبر
۲۶۱	فصل پنجم: برنامه‌ریزی اقتصادی
۲۶۱	۱. رعایت اخلاق در اقتصاد
۲۶۳	۲. تعیین نسل مناسب برای کسب و تجارت
۲۶۴	۳. خودداری از غش در معامله

بخش چهارم: سیره نظامی

۲۶۹	فصل اول: هدف نبودن
۲۷۰	۱. هدف پیامبر از جنگ
۲۷۲	۲. سیره پیامبر اسلام در جنگ‌ها
۲۷۳	الف) نهی از کشتن کسی که اسلام روی پذیرفت
۲۷۴	ب) عفو و گذشت پس از پیروزی
۲۷۴	ج) بی‌زاری جستن از جنگ طلبی
۲۷۶	فصل دوم: حضور در میدان نبرد
۲۷۹	فصل سوم: تقسیم غنایم
۲۷۹	۱. کیفیت تقسیم غنایم
۲۸۱	۲. موارد مصرف غنایم
۲۸۲	الف) ریشه‌کن کردن فقر و از بین بردن فاصله طبقاتی
۲۸۳	ب) تأمین سلاح و ادوات جنگی
۲۸۳	ج) حل مشکلات اقتصادی مردم
۲۸۴	د) غنایم غیر منقول و فعالیت‌های اقتصادی

۲۸۶ (ه) جلب قلوب افراد
۲۸۷ فصل چهارم: استراتژی و سازماندهی
۲۸۷ ۱. پیامبر و سازماندهی نیروها
۲۸۹ ۲. تعیین سرپرست و فرمانده
۲۹۰ ۳. استفاده از نیروهای کارآموزده و ماهر
۲۹۲ ۴. تقسیم کار
۲۹۳ ۵. تعیین نیروهای اطلاعاتی و امنیتی
۲۹۵ ۶. انتخاب بهترین نقطه برای استقرار نیرو
۲۹۶ ۷. غافلگیر کردن دشمن
۲۹۸ ۸. محاصره دشمن در ماند کردن آنان
۲۹۹ ۹. پوشیده نگه داشتن توانها و نارساییها از مسلمانان
۳۰۱ ۱۰. تفرقه افکنی در سپاه دشمن
۳۰۴ فصل پنجم: شیوه‌های برخورد با دشمن
۳۰۶ ۱. دعوت دشمن به اسلام پیش از جنگ با آن
۳۰۸ ۲. عفو و گذشت پس از پیروزی
۳۱۰ ۳. رفتار پیامبر اسلام با دشمنانی که قصد کشتن او را داشتند
۳۱۲ ۴. رفتار پیامبر اسلام با اسراء، زنان و فرزندان دشمن
۳۱۳ ۵. پاسخ به تجاوز و پیمان شکنی دشمن
۳۱۵ ۶. امانت‌داری حتی با دشمن
۳۱۶ فصل ششم: شعار جنگ
۳۱۹ ۱. شعار مسلمانان در جنگ‌ها
۳۲۱ ۲. جواب دادن به شعار دشمن
۳۲۳ فصل هفتم: دعا و استمداد از خدا در جنگ
۳۲۵ ۱. دعا و استمداد کردن پیامبر اکرم <small>ﷺ</small> از خدا
۳۲۷ ۲. دعاهای پیامبر اسلام هنگام جنگ

بخش پنجم: سیره سیاسی

۳۳۳ فصل اول: تشکیل حکومت
۳۳۵ اهداف و ویژگی های حکومت پیامبر اسلام
۳۳۵ الف) تهذیب فردی
۳۳۶ ب) اصلاح خانواده
۳۳۶ ج) توجه به افکار عمومی
۳۳۷ د) عدالت
۳۳۸ ه) تازن و همکاری
۳۳۹ ز) جفا، فح و مفسد
۳۴۰ فصل دوم: روابط بین المللی و گسترش اسلام
۳۴۴ نامه های پیامبر اسلام به پادشاهان جهان
۳۴۴ نامه به مقوقس
۳۴۶ نامه به هرقل
۳۴۸ نامه به کسرا
۳۵۰ نامه به نجاشی
۳۵۱ نامه به منذر بن ساوی
۳۵۲ نامه به پادشاه عمان
۳۵۴ نامه به هوده
۳۵۵ فصل سوم: شورا و مشورت
۳۵۶ ۱. اهمیت مشورت از دیدگاه اسلام
۳۵۸ ۲. پیامبر اسلام و مشورت با اصحاب
۳۶۱ کتاب نامه

دیباچه

اسلام برای «آیت‌اندیشان»ها به سر منزل مقصود و سیر از عالم مُلک تا ملکوت در قالب کلمات، به صورت «سوره» ظاهر یافته و در قالب اعمال، به صورت «اسوه حسنه» در وجود پیامبر گرامی اسلام و امامان معصوم علیهم‌السلام تجلی یافته است. چنانچه انسان «اسوه حسنه» را نشان دهد و او را «مقتدای» خویش «در همه زمینه‌ها» نداند، حتماً نمونه‌های منفی و کاذب، اعتدال، خودش قرار می‌دهد؛ زیرا نمی‌توان بدون «اسوه» زندگی کرد. آن‌که بدون «اسوه حسنه» سیر می‌کند، راه به جایی نمی‌برد و از تلاش بسیار خویش طرفی نمی‌بندد که «کمان طلسم» بدون «اسوه یابی» ناممکن است. باید از «نمونه‌های راستین» که چون طراوت، حیات آفرینند پیروی کرد.

سیره انبیا سیره تربیت عملی انسان است. آنان با عمل خود «باز آرائ» الگویی تمام عیار، دل‌ها را از محبت لبریز ساختند. بسیار به جاست که انسان «باز آرائ» از سیره آنان در مسیر کمال قرار گیرند و از تنگنای زمین به بلندای آسمان پر بگشایند. این نوشتار نمونه‌ای از روش‌های عملی پیامبر بزرگ اسلام در تمامی شئون فردی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی است که قابل دست‌یابی و پیروی عملی از جانب پیروان مکتب می‌باشد. با تأسی از این نمونه‌ها انسان به سوی کمال مطلق رهنمون می‌شود.

بر ماست که به کلام خدا و سنت معصومان علیهم‌السلام مراجعه کنیم و از این پرچم‌های

همیشه پایدار و چراغ‌های هدایت راه جویم و مسیر خود را اصلاح و به سیره نبوی بازگشت نماییم. بازگشت به «سیره نبوی» بازگشت به «حریت»، «عزت» و «سعادت» است.

گفتنی است مجموعه حاضر پیش از این به صورت جزوه با عنوان سیره نبوی ۱ و ۲ در مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما انتشار یافته است و اکنون با بازنگری و تلخیص برخی فصول به مناسبت سال پیامبر اعظم ﷺ به صورت کتاب به زیور طبع آراسته گردیده است. در این اثر، ابتدا پژوهشگر تحلیلی کوتاه بر این موضوع ارائه کرده و سپس نمونه‌های گفتاری و رفتاری پیامبر اعظم ﷺ را زینت به آن ضمیمه نموده است.

شایسته است از تلاش‌های کارشناسان اداره کل پژوهش مرکز به ویژه محقق ارجمند جناب آقای منوچهر حسن‌الهی که در تهیه و تألیف این پژوهش نقش به‌سزایی داشته‌اند، تشکر و درود را بکنیم.

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾^۱

هر اینکه در این خدا برای شما الگوی نیکویی است.

بی شک آنان که در دوره عوامل موفقیت انسان می‌اندیشند، عامل مهم و مؤثر الگوپذیری را از نظر درونی می‌دانند؛ زیرا این عامل در زندگی افراد به صورت اعجاب‌انگیز و معجزه آسایی مؤثر است و موجب نتیجه‌بخش شدن تلاش‌ها و زحمات‌های آنان می‌شود.

بدیهی است کسی که در زمینه‌ای به تحقیق می‌پردازد، وقتی زندگی یک محقق را مطالعه می‌کند و می‌بیند که وی در موضوعی، یا همان بررسی فرضیه‌ای پرداخته است تا توانسته به نتیجه‌ای برسد، بی‌شک، از سعی و تلاش او این نکته را در می‌یابد که سخت‌کوشی هر فردی او را در کارهایش موفق می‌گرداند. به همین سبب خود نیز چنین شیوه‌ای را در پیش می‌گیرد. هم‌چنین با مشاهده دانشمندی که در مدت تحصیل خود موانع و دشواری‌های بسیاری را پشت سر گذاشته است، سعی می‌کند از مشکلات و سختی‌ها نهراسد و با ادامه راهی که در پیش گرفته است به هدف خویش، دست یابد. همین‌طور وقتی می‌بیند شخصی با رفتار و اخلاق نیک خود در جامعه به محبوبیت رسیده است، به گونه‌ای که مردم در زمان حیاتش مانند پروانه گرد او گردیده‌اند و پس از مرگ وی نیز شیوه و روش زندگی‌اش را سرمشق خود

قرار می‌دهند، به این نتیجه می‌رسد که در سایه معاشرت نیکو با مردم می‌توان در قلب‌های آنان جای گرفت.

بنابراین، مطالعه رفتار و کردار انسان‌های برجسته و موفق می‌تواند در رفتار و زندگی ما مؤثر باشد؛ برای نمونه، وقتی می‌خوانیم «ژرژ برنارد شاو» از اول با خود قرار گذاشت هر روز پنج صفحه بنویسد، سپس تا نه سال به این کار ادامه داد و روزی پنج صفحه نوشت، مسلم است که نظم و انضباط و استمرار بخشیدن به کار و تلاش را می‌آموزیم و عمل و رفتارش را الگوی رفتار خود قرار می‌دهیم.

بدین ترتیب، می‌توانیم به ضرورت و اهمیت الگوپذیری که همان آگاهی و گرایش به سب انسان‌های برجسته است پی ببریم. آشنایی با این الگوها در واقع، اطلاع یافتن از نوع عمل و رفتار شخصیت‌های رشد یافته و به کمال رسیده است که می‌تواند در زندگی ما تأثیر چشم‌گیری داشته باشد.

در طول تاریخ همواره انسان‌ها در جست‌وجوی یافتن و گزینش افراد شایسته و موفق بوده‌اند تا از تجربه‌های آنان در جهت نیل به اهداف خود بهره بگیرند. اندیشمندان و متفکران نیز همیشه دیگران را به این مسئله مهم تشویق کرده‌اند و تأکید بدان به‌طور محسوسی در آثارشان منعکس است؛ گویی که جزو طبیعت آدمی باشد.

بنابراین، با مطالعه و الگو قرار دادن سرگذشت افراد شاخص می‌توانیم در ابعاد مختلف به کمال مطلوب خود برسیم.

با این همه، معمولاً موفقیت افراد برجسته، منحصر به یک یا چند عامل بعد بوده و پیروی از آنها مستلزم محدودیت و منحصر شدن در یک یا چند بُعد است و این ضعف بزرگی تلقی می‌شود. خدایی که انسان را آفریده است، در او استعداد رشد و کمال و ابه و دیعت نهاده تا بتواند در همه زمینه‌های فردی و اجتماعی به رشد و بالندگی برسد. برای این که دچار چنین مشکلی نشویم چه باید کرد و از چه کسی باید الگو گرفت؟

در این جاست که در می‌یابیم باید از انسان‌های از خود رسته و به خدا پیوسته که همان پیامبران بزرگوار الهی‌اند، پیروی و سیره آنان را مطالعه کنیم. پیامبران الهی به سبب ارتباط و اتصالشان با کمال مطلق از هر قید و بندی رها شده‌اند و جنبه‌های گوناگونی دارند. کتاب آسمانی، قرآن هم به این موضوع توجه خاصی دارد و به همین منظور به معرفی حضرت ابراهیم علیه السلام و حضرت محمد صلی الله علیه و آله، دو تن از پیامبران لوالعزم پرداخته است. ویژگی‌هایی که در این دو رسول بزرگوار الهی بوده، رجب شده است تا قرآن با صراحت کامل آنان را الگو و نمونه عینی معرفی و دیگران را به پیروی از آنان سفارش کند.

شناخت پیامبران بزرگوار اسلام از آن رو که «آن چه همه خوبان داشتند او به تنهایی دارا بود» و نیز از آن جهت که آخرین فرستاده الهی برای هدایت و ارشاد مردم است، اهمیت ویژه‌ای دارد. افزون بر این، چه ادب دوره زندگی رسول اکرم صلی الله علیه و آله بیش از پیامبران دیگر در تاریخ ضبط شده است. از این رو، بایسته است همگان اعم از مسلمان و غیر مسلمان با دریافت اخبار، احادیث صحیح پیامبر اسلام، آن حضرت را الگوی خود قرار دهند؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله در جنبه‌ها و ابعاد گوناگون، گوی سبقت را از دیگران ربوده و توانسته است در کوتاه‌ترین زمان، بیشترین موفقیت را به دست آورد.

در این پژوهش ما بر آنیم تا با بیان سیره آن بزرگوار، این امکان را برای همگان فراهم آوریم که به روشنی ابعاد گسترده شخصیت ممتاز و منحصر به فرد رسول خدا صلی الله علیه و آله را دریابند. بی‌گمان، وجدان بیدار و آگاه و آزاد از هر قید و بندی ادعان می‌دارد که پیامبر اسلام نیکوترین و زیباترین راهنما و هدایتگری است که می‌توان سیره‌اش را در زندگی به کار بست و موفقیت کسب نمود.